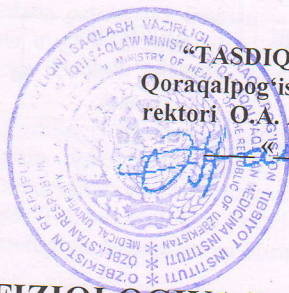

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYA
VAZIRLIGI

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG'LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI

QORAQALPOG'ISTON TIBBIYOT INSTITUTI

Ro'yxatga olindi
№ BD 24/4-6/1.12
« 12 » 08 2024 yil

"TASDIQLAYMAN"
Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti
rektori O.A. Ataniyazova
« 12 » 08 2024 yil

PATOLOGIK FIZIOLOGIYA FANINING MODUL DASTURI

2

Bilim sohasi: 900000 - Sog'liqni saqlash va ijtimoiy ta'minot

Ta'lim sohasi: 910000 - Sog'liqni saqlash

Ta'lim yo'nalishi: 60911100 – Xalq tabobati

NUKUS -2024

Fan\modul kodi	O'quv yili 2024/2025	Semestr III	Kreditlar - III semester - 4
Fan\modul turi Majburiy	Ta'lim tili qoraqalpog		Xaftadagi dars soatlari - 3
Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
Patologik fiziologiya	60	60	120

1. O'quv modulning dolzarbligi va oliy ta'limdagi o'rni

Ushbu modul dasturi O'zbekiston Respublikasi Davlat ta'lim standartlari va bakalavriat ta'lim yunalishi malaka talablariga asoslangan holda tuzilgan. Ushbu dastur asosida zamonaviy pedagogik texnologiyalarni o'qitish jarayoniga tadbir etib, talabani nazariy ma'lumotdan boshlang'ich amaliy ko'nikmalarni bag'arishga o'rgatib va o'rnatilgan ko'nikmalarni zamonaviy tibbiy texnologiyalar orqali klinik amaliyot bilan uyg'unlashtirgan holda mustaqil ravishda kasalliklarning etiologiya va patogenezini aniqlash uchun zamin yaratib beradi. Dasturlarning maqsadi va vazifalarini echini yakunda talaba patologiya fanidan olgan bilim va amaliy ko'nikmalarni klinik amaliyotda uyg'unlashtirib, etur, raqobatchilik, mustaqil klinik fikrlash qobiliyatiga ega bulgan umumiy amaliyot shifokori bo'lib shakllanadi.

Mazkur modulla o'quv rejadagi biologiya, odam anatomiyasi, normal fiziologiya, biyokimyo fanlari nazariy zamin bulib xizmat qilsa, terapiya, kardiologiya, urologiya, ginekologiya va boshqa klinik fanlarga patologik fiziologiya moduli nazariy zamin bo'lib xizmat qiladi. Talaba patologiya fanini o'rganishda biologiya, gistologiya, genetika, normal fiziologiya, biokimyo va boshqa fanlardan egallagan bilimlariga asoslanadi.

2. O'quv modulning maqsadi va vazifalari.

2.1. Modulning maqsadi—talabalarga inson organizmida kasalliklarning etiologiya va patogeneziga oid bilimlarning nazariy, amaliy asoslarini, qonuniyatlarini va kasalliklarga zamonaviy tashhis quyish, davolash, kasallikning oldini olish usullarini o'rgatish, handa o'larda klinik fikrlash ko'nikmasini shakllantirishdan iborat.

2.2. Modulning vazifalari:

- patologik fiziologiya moduli tarixi va vazifasi, metodlari haqida tushuncha berish;
- inson organizmida kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlariga oid etiologik va patogenetik hususiyatlar haqida tushuncha hosil qilish;
- sabab-oqibat munosabatlari qonuniyatlarini va patogenez haqida tushunchaga asoslanib davolash usullari va vositalarini tanlash uchun kasalliklarning etaklovchi zvenosini topa bilish;
- funkcional-metabolik o'zgarishlarning kelib chiqishi, rivojlanishi va kechishining umumiy va hususiy asoslarini bilish;
- a'zolar va tizimlar patologiyasining rivojlanishida simptomlarning shakllanish mexanizmlarini bilish, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning ahamiyatini talabalarga o'rgatishdan;
- adaptatsiya va kompensatsiya reaksiyalarining tibbiy-biologik asoslari, irtiyatning roli, organizmning umumiy va hususiy reaktivligini patologik jarayon va kasalliklarda tugan o'rni haqidagi bilimlarni shakllantirish;
- yangi pedagogik texnologiyalarni dars jarayoniga tadbir etib, talabani klinik fikrlash ko'nikmasini shakllantirish va bilimni saqlash darajasini oshirish;

-funkcional-metabolik siljishlarning laboratoriya natijalariga asoslangan diagnostikasini amalga oshirish buyicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylikka o'rgatishdan iborat.

2.3. Modul bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar:

Talaba:

- Etiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini;
- Nozologiya asoslari haqidagi talimotni;
- Kasalliklarning tizimi, va o'larning tasnif etilishining asoslarini;
- Ijtimoiy-ekologik omillarning k o'p qirraligi, o'larning o'zaro munosabatlarini;
- Organizming rivojlanadigan kompensator va adaptatsion reaksiyalarini, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzaga kelishi, rivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini;
- Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga xos hususiyatlarini, o'larning organizmning turli xil integral darajalaridagi ko'rinishlarini;
- Kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini;
- Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reabilitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologiyaning tutgan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etiyologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishini;
- Olingan bilimlar asosida davolash choralarini printsiplarini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tatbiq qila olishlikni;
- Tipik patologik jarayonlar va turli parologiyalarda yuzaga keladigan funktsional o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuza olish va talqin qilishda taxliliy amallarni qullashni bilish va o'lardan foydalana olish;
- Periferik qon surtmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritrotsitlarni, leykocitoz, leykoz va anemiya turlarini farqlash;
- Yuklamasiz va cheklangan yuklamadan sung EKG olish kabi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerakEtiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini;
- Nozologiya asoslari haqidagi talimotni;
- Kasalliklarning tizimi, va o'larning tasnif etilishining asoslarini;
- Ijtimoiy-ekologik omillarning k o'p qirraligi, o'larning o'zaro munosabatlarini;
- Organizming rivojlanadigan kompensator va adaptatsion reaksiyalarini, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzaga kelishi, rivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini;
- Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga xos hususiyatlarini, o'larning organizmning turli xil integral darajalaridagi ko'rinishlarini;
- Kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini;

-Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reabilitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologiyaning tutgan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi;

- Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etiyologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishni;
- Olingan bilimlar asosida davolash choralarini printsiplarini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tatbiq qila olishlikni;
- Tipik patologik jarayonlar va turli parologiyalarda yuzaga keladigan funktsional o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuza olish va talqin qilishda taxliliy amallarni qullashni bilish va o'lardan foydalana olish;
- Periferik qon surtmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritrotsitlarni, leykocitoz, leykoz va anemiya turlarini farqlash;
- Yuklamasiz va cheklangan yuklamadan sung EKG olish kabi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak va ulardan foydalana olishi;

II. Asosiy qism:

2.1. Moduldagi ma'ruza mashg'ulotlari mazmurlari va mazmuni, tashkil bo'yicha umumiy ko'rsatma va ta'vsiylar.

III-semestr:

1-mavzu. Patologik fiziologiya moduliga kirish. Umumiy nozologiya.

Patologik fiziologiya moduli haqida tushuncha, uning vazifalari, rivojlanishining tarixiy bosqichlari. Umumiy nozologiya tushunchasi. Norma, sog'lik. Patologik reaksiya, patologik jarayon, patologik holat, tipik patologik jarayonlar, kasallik tushunchalari. Kasallik davrlari. Umumiy etiologiya. Patologiyaning rivojlanishida sabab va sharoitlarning ahamiyati, ichki va tashqi omillarning kasallikning yuzaga kelishida bir-biri bilan dialektik bog'liqligi. Kasallikni tasniflash printsiplari. Patogenez-kasallikning rivojlanishidagi asosiy qism, uning rivojlanish qonuniyatlari, etiologik omilning o'ziga xosligi bilan tavsiflanishi va kasalliklar va patologik jarayonlar rivojlanishi qonuniyatlari. Kasallik patogenezda funkcionel va strukturaviy o'zgarishlar birligi. Patogeneza sabab-oqibat munosabatlari, birlamchi va ikkilamchi shikastlanish. «Qavfli halqasmon munasabatlari» tushunchasi.

2-mavzu. Hujayra shikastlanishi. Yallig'lanish patofiziologiyasi.

Hujayra shikastlanishiga olib keluvchi etiologik sabablar.Hujayra shikastlanishining umumiy mexanizmlari, spetsifik va nospesifik belgilari. Yallig'lanishning umumiy tavsifi. Tushunchasi, tasnifi, etiologiyasi. Yallig'lanish patogenezining asosiy komponentlari. Alteratsiya. Ekssudatsiya. Mikrotsirkulyator oqim tomlarining reaktiviyasi. Yallig'lanish o'chog'ida qonning reologik xususiyatlarining o'zgarishlari, qon tomir reaksiyalari. Ekssudat turlari. Proliferatsiya. Yallig'lanish o'chog'ida reparativ jarayon rivojlanishini mexanizmlari.

3-mavzu. Moddalar almashinuvi patofiziologiyasi.

Kasalliklarning rivojlanishida modda almashinuvi buzilishining ahamiyati. Suv almashinuvining boshqaroloshining buzilish mexanizmlari. Disgidriyalarning turlari va tasnifi. Shishlar, ularning patogenetik omillari. Oqsillar almashinuvi patologiyasining asosiy ko'rinishlari va oqibatlari. Manfiy va musbat azot balans. Qon plazmasining oqsillari tarkibining buzilishi. Oshqozon-ichak traktida karbonsuvlar so'rilishini buzilishlari; hujayrada karbonsuvlarni transporti va o'zlashtirilishni buzilishlari. Yog'larning organizmga ko'p miqdarda tusishi va ularning etishmovchiligi. Alimentar, transport va retentsion giperlipemiya. Qonda lipidlar transportning buzilishining ahamiyati.

4-mavzu. Qon tizimi patofiziologiyasi.

Leykocitoz va leykopeniya. Leykoz haqida tushuncha. Leykozlarining etiologiyasi va patogenezi. Leykozning o'tkir va surunkali turida qonda rivojlanadigan o'zgarishlar. Tasniflash mezonlari. Leykemoid reaksiyalar, turlari, etiologiyasi va patogenezi. Leykozlar atipizmi. Eritrositlarning patofiziolgi shakllari. Anemiya turlari, etiologiyasi va patogenezi. Tasniflash mezonlari (gemopoez tipiga, rang ko'rsatgichi, suyak ko'migi regeneratör faolyatiga, eritrocitlarning hajmi va shakli). Postgemorragik, gemolotik va taqchil anemiyalarning etiologiyasi va patogenezi.

5-mavzu. Yurak va qon tomir tizimi patofiziologiyasi.

Qon aylanish tizimi kasalliklarining umumiy etiologiya va patogenezi. Qon aylanishi etishmovchiligi haqida tushuncha, uning turlari, asosiy gemodinamik ko'rsatkichlari va ko'rinishlari, kompensator mexanizmlar. Yurak gipertrofiyasining hususiyatlari, dekompensatsiyasining mexanizmlari. Yurak etishmovchiligi, turlari. Yurak etishmovchiligi-ning miokardial shakli, etiologiyasi va patogenezi. Aritmialar turlari, sabablari, mexanizmlari, EKG da o'zgarishlar. Arterial gipertenziya. Birlamchi va ikkilamchi arterial gipertenziyalar etiologiyasi va patogenezi, shakllari va bosqichlari, qon bosimining ko'tarilishini stabillovchi omillar. Arterial gipertenziya, uning turlari, sabablari, rivojlanish mexanizmlari. Kollaps, shok tushunchasi, tasnifi, patogenezi. Bolalarda qon aylanishi buzilishining o'ziga xosligi.

3.2. Moduldaagi amaliy (laboratoriya) mashg'ulotlar mavzulari, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

3.2.1. Amaliy mashg'ulotlarning mavzular ro'yxati:

III-semestr:

- 1.tema. Etiologik omillarning organizmga ta'siri.
- 2.tema. Patologik jarayonlar rivojlanishida tashqi sharoitlarning ahamiyati.
- 3.tema. Patologik jarayonlar rivojlanishida ichki sharoitlarning ahamiyati.
- 4.tema. Arterial va venoz giperemiya.
- 5.tema. Ishemiya, staz, tromboz va emboliya.
- 6.tema. Yallig'lanish patofiziologiyasi. Yallig'lanishda emigratsiya holatlari.

7-tema. Yallig'lanishda eksudatsiya va proliferatsiya jarayonlari.

- 8-tema. Patologiyada reaktivlikning ahamiyati. Allergiya.
- 9-tema. Suv elektrolitlar almashinuvining buzilishi.
- 10-tema. Karbonsuvlar almashinuvining buzilishi.
- 11.tema. Moddalar almashinuvining asosiy kasalliklarining etiologiyasi va patogenezi masalalari (seminar mashg'ulot).
- 12-tema. Leykocitoz va leykopeniya.
- 13-tema. Leykozlar.
- 14.tema. Postgemorragik va gemolitik anemiyalar.
- 15-tema. Qon yaratilishining buzilishi oqibatida yuzaga keluvchi anemiyalar.
- 16-tema. Aritmialar.
- 17-tema. Yurak qon-tomir tizimi faolyati buzilishining tipik ko'rinishlari. Kompensatsiya mexanizmlari. (seminar mashg'ulot).

Patologik fiziologiya modulidan laborator mashg'ulotlar:

Fan bo'yicha laboratoriya ishlari o'quv reja da ko'zda tutilmagan.

3.2.3. Modulni o'qitish davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar va kompetensiyalar:

Modul davomida talabalar kasallikni rivojlanish mexanizmlari va oqibatlari bo'yicha patogenetik zanjir tuza olish, tajriba hayvonlarida o'tqazilgan eksperimentlarda olingan ma'lumotlarni tahlil qila olish, va uni amaliy tibbiyotga bog'lagan holda foydalana olish ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak.

Modul davomida egallanadigan amaliy ko'nikmalar ro'yxati:

1. Periferik qon surmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritrocitlarni, leykocitoz, leykoz va anemiya turlarini farqlash.
2. Yuklamasiz va checklangan yuklamadan sung EKG olish kabi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

4. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar.

4.1. Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etilgan mavzular:

III-semestr:

1. Umumiy adaptatsion sindrom.
2. Homla ichi rivojlanishu patologiyasi.
3. Istmaning gipertermiyalardan farqli taraflari.
4. Organizmning qarish davriga xos o'zgarishlari.
5. Umumiy infekcion jarayonlar haqida tushuncha.
6. To'la, to'la bo'lmagan va yarim ochlik.
7. Gipo va gipervitaminozlarda moddalar almashinuvining buzilishi.
8. Yog'lar almashinuvining irtsy buzilishlari.
9. Apoptoz mexanizmlari.
10. Hujayra va hujayradan tashqari matritksi orasidagi o'z-o'ra munasabatlar.
11. Pirogen moddalar, termoregulyatsiya jarayonidagi ahamiyati.

12. Hujayra teikl va hujayraviy replikatsiyaning boshqarilish mexanizmlari.
 13. Immunologik tolerantlik nuqsonlari. Autoimmun kasalliklar.
 14. Pseudodallergiya. Atopik kasalliklar, dorilik va oziqaviy allergiyalar haqida tushincha.
 15. Reaktivlik va rezistentlik shakllanishida asab va endokrin tizimining roli.
 16. Genetik xastaliklarining molekulyar diagnostikasi asoslari.
 17. O'snadan muthofazalanishning umumiy mexanizmlari.
 18. Qonning fizik-kimyoviy xususiyatlarini o'zgarishlari.
 19. Yurakning ishemik kasalligi.
 20. Perikard patologiyasida yurak funktsiyasining buzilishlari.
 21. Arterial gipotenziyalar, ularning turlari, sabablari va rivojlanish mexanizmlari.
- 4.2. Tavsifiy ehtiyoj bo'lgan mustaqil ishlarining shakllari:**
- Talabalar tavsifiy ehtiyoj bo'lgan mustaqil ishlar moduli tizimida turli xil: referat, prezentatsiya, organayzerlar, krossvordlar va vaziyatli masala shaklida amalga oshiriladi.
- 4.3. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar**
- Patologik fiziologiya moduli bo'yicha mustaqil ish auditoriya va auditoriyadan tashqari o'tkaziladi.
- Talaba mustaqil ishini tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalaniladi:
- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
 - berilgan mavzu bo'yicha axborot (referat) tayyorlash;
 - vaziyatli va klinik muammolarga yo'naltirilgan vaziyatli masalalar echish;
 - modellar yasash, krossvordlar tuzish, organayzerlar tuzish va h.k.
- V. Ta'lim natijalari: Kasbiy kompetensiyalar.**
- 5.1. Modul davomida egallanadigan kompetensiyalar (nomi, kodli ro'yxati):**
1. UK1 1. Abstrakt fikr yuritish, hodisalarni tahlil va sintez qilish qobiliyatiga ega bo'lish;
 - 1 UK - Umumiy kompetensiya
 - 2 UKK - Umumiy kasbiy kompetensiya
 2. UK 2. Organizmda kechadigan patologik jarayonlarni, a'zo, to'qima va xujayralarning struktur o'zgarishlari to'g'risidagi bilimlarning asoslaridan foydalanish qobiliyati;
 3. UK 3. Odam a'zolar va to'qimalarida kechadigan patologik o'zgarishlarni yosh davrlariga xos tuzilishga doir o'zgarishlarini to'g'ri tahlil qilish;
 4. UK 4. O'z-o'zini rivojlantirishga, anglashga, o'qishga, ijodiy salohiyatdan foydalanishga tayyorlik;
 5. UK 5. Odam organizmda a'zolarining patologik mutanosibligi xususida fikr yuritish;
 6. UKK2 1. Kasbiy faoliyatning standart vazifalarini axborot, bibliografik manbalar, biotibbiyot terminologiyasi, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari va

axborot xavfsizligining asosiy talablarini hisobga olgan holda hal qilishga tayyorlik;

7. UKK 2. Professional faoliyatdagi muammolarni hal qilish uchun og'zaki va yozma ravishda rus va xorijiy tillarda mulqot qilishga tayyorlik;

5.2. Ta'lim natijalari.

Modulni yakunlaganda talaba biladi:

Modul davomida amaliy mashg'ulotlarni tashkil etish bo'yicha umumiy ko'rsatma va tavsiyalar:

Talabalar o'quv amaliyoti patologik fiziologiya o'quv xonalarda o'tkaziladi. Amaliy ko'nikmalarga o'rgatish jarayoni batafsil rejalashtiriladi va 3 bosqichni o'z ichiga oladi:

- kirish qismi – mashg'ulotning maqsadi va vazifalari aniqlanadi, o'rganilayotgan ko'nikmadan foydalanishning motivatsion asosi, uning nazariy jihatlarini muhokama qilinadi. Agar texnik vositalarni qo'llash talab etilsa (EKG asbobi, tonometr, spirometr va sh.o'c.), unda ularning ta'sir mexanizmi, qo'llash texnikasi tanishtiriladi.

- ko'nikmani namoyish qilib berish va ko'p marta mashq qilish – bunda ko'nikmani bosqichlarga to'g'ri taqsimlashga alohida e'tibor qaratiladi. Teskari aloqani o'lguniga qadar, ya'ni o'rganayotgan shaxs mustaqil, biroq pedagog nazorati ostida bajarib olganda, ko'nikmani bajarishning barcha bosqichlarini umumlashtirish, o'zaro bir-birida ko'p marta mashq qilish va amaliy ko'nikmaga ega bo'lish.

- xulosa – talaba ushbu ko'nikmaning pedagog nazoratida ahamiyatini muhokama qilish va uni turli vaziyatlarda qo'llash. O'qitish jarayonida yuzaga kelgan muammolarni aniqlash va hal qilish.

Talabalar bajarilayotgan amallar algoritmini mavjud bo'lishi lozim (kafedraning uslubiy qo'llanmasida kasbiy yo'riqnomalar batafsil yoritilgan, o'quv xonasi devoriga sxema ko'rinishida osib qo'yilgan bo'lishi lozim). O'qituvchi nazorat qiladi va kerak bo'lganda talabalar ishidagi xatoliklarni to'g'ri bildiradi. Talaba, uning xatosi nimada ekanligini, o'qituvchiga va boshqa talabalarga tushuntirib beradi va so'ngira muolajani takrorlaydi. Interfaollik shunda namoyon bo'ladi, bunda boshqa talabalar ekspert sifatida chiqishga va o'qitilayotgan talabaning amaliy ko'nikmani to'g'ri o'zlashtirganligini nazoratga tayyor bo'lishlari lozim.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interaktiv usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalarini qo'llash maqsadga muvofiqdir. Amaliy mashg'ulotlarni o'tkazishda quyidagi didaktik tamoyillarga amal qilinadi:

- amaliy mashg'ulotlarni maqsadini aniq belgilab olish;
- o'qituvchining innovatsion pedagogik faoliyati bo'yicha bilimlarni chuqurlashtirish imkoniyatlariga talabalarda qiziqish uyg'otish;

Modulni yakunlaganda talaba bajara oladi:

Mashg'ulot so'ngida o'qituvchi har bir talabaning amaliy ko'nikmani o'zlashtirganlik darajasini baholaydi. Talaba amaliy ko'nikmani o'zlashtira olmagan vaziyatlarda, mashg'ulotdan tashqari vaqtda mustaqil o'zlashtirish tavsiya etiladi.

VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari.

- 1- ma'ruzalar;
- 2- interfaol keys-stadliar
- 3- amaliy mashg'ulotlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- 4- guruhlarda ishlash;
- 5- taqdimotlarni qilish;

VII. Kreditlarni olish uchun talabalar:

Modul bo'yicha talabalar bilimni nazorat qilish turlari va nazorat me'zonlari:

Patologik fiziologiya moduli bo'yicha nazorat turlari va nazorat me'zonlari haqidagi ma'lumot modul bo'yicha birinchi mashg'ulotda talabalarga e'lon qilinadi.

Talabalarining modul bo'yicha o'zlashtirish darajasining Davlat ta'lim standartlariga muvofiqqligini ta'minlash uchun quyidagi nazorat turlari o'tkaziladi:

- joriy nazorat (JN);
- yakuniy nazorat (YaN).

№	Baholash turi	Kredit soni
1	Joriy nazorat	4,0
2	Yakuniy nazorat	0
	JAMI	4,0

JORIY NAZORAT (JN)

Joriy nazoratda talabaning modul mavzulari bo'yicha bilim, amaliy ko'nikma va kompetensiyalarni egallash darajasini aniqlash va baholab borish ko'zda tutiladi. Patologik fiziologiya moduli bo'yicha JN og'zaki, o'rgatuvchi-nazorat testlari, tarqatma materiallari bilan ishlash, vaziyatli masalalar, uyga berilgan vazifalarni tekshirish va boshqa shakllarda o'tkazilishi mumkin. Baholashda talabaning bilim darajasini, laboratoriya mashg'ulot materiallarini o'zlashtirishi, nazariy material muhokamasida va ta'limning interaktiv usullarida ishtirokining faollik darajasi, shuningdek, amaliy bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirish darajasi, kompetensiyalarni egallash (y'ani nazariy, analitik va amaliy yondoshivlar) hisobga olinadi. Har bir mashg'ulotda barcha talabalar baholanishi shart. Maksimal ball 100, o'tish bali 55 ball. Joriy nazorat uchun ajratilgan kredit quyidagicha taqsimlanadi:

Patologik fiziologiyaga - 4 kredit.

Talaba har bir bo'limdan belgilangan kreditlarni to'plagandan keyingina yakuniy nazoratga kiritiladi. Joriy nazoratda saralash (o'tish) balidan kam ball to'plagan va uzrli sabablarga ko'ra nazoratlarda qatnashgan talabaga qayta topshirish uchun, navbardagi shu nazorat turiga qayta, so'nggi joriy nazorat uchun yakuniy nazoratgacha bo'lgan muddat beriladi. Kasalligi sababli darslarga qatnashmagan hamda belgilangan muddatlarda joriy va yakuniy nazoratlarni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi. Semestr yakunida modul bo'yicha joriy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qardor hisoblanadi. Akademik qardor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida moduli o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorning buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Joriy nazorat – har bir darsda 100 balli tizimda baholanib boriladi.

Oraliq nazorat- har semestrda bir marotaba o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat- fan to'liq o'tilib bo'lganidan keyin talabaning nazariy va amaliy ko'nikmalarini o'zlashtirish darajasini aniqlash maqsadida o'tkaziladi.

5.2. Modul bo'yicha ta'lim oluvchida amaliy ko'nikmalarni egallashni nazorat qilish va bilimni baholash mezonlari:

Ball	ECTS baho	ECTS ning tarifi	Baho	Tarifi
86-100	A	"a'lo" – a'lo natija, minimal hatoliklar bilan	5	Alo
		modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi; terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi; muammoli savollarni aniqlashi, o'z qarashlarini ilmiy-amaliy tilda asoslab bera olishi; modulning tayanch tushunchalarini bilishi va uni qisqa vaqt ichida ilmiy va amaliy masalalarni echishda samarali qo'llay olishi; nostandart vaziyatlarda muammolarni mustaqil va ijodiy hal qila olish qobiliyatini ko'rsata		

			<p>olishi;</p> <p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni to'liq egallashi; amaliy masalalarni qisqqa, asoslangan va ratsional ravishda hal etishi;</p> <p>modul dasturida tavsifiya etilgan asosiy va qo'shimcha adabiyotlarni to'liq va chuqur o'zlashtirishi;</p> <p>modul bo'yicha nazariyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglash, ularga tanqidiy baho berish va boshqa modullar ilmiy Yutuqlarini qo'llay olishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yuqori madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>			
81-85	B	<p>"juda yaxshi" – o'rtadan yuqori natija, ayrim hatoliklar bilan</p>	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan umumli foydalanishi;</p> <p>standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi;</p>	4	yaxshi	

			<p>amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda to'liq bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni to'liq egallashi; amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham ratsional emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtira olmaganligi;</p> <p>modul dasturida tavsifiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglay olishi va ularga tanqidiy baho berishi;</p> <p>nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda juda yaxshi madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>			
71-80	C	<p>"yaxshi" – o'rtacha natija, sezilarli hatoliklar bilan</p>	<p>modul dasturining barcha bo'limlari bo'yicha tizimli, to'la va chuqur bilimga ega bo'lishi, zarur dalillar bilan asoslay olishi, ammo bir oz kamchiliklar bilan;</p> <p>terminologiyadan (shu jumladan, ilmiy, xorijiy tilda ham) aniq, o'z o'rnida foydalanishi, savollarga javobni mantiqan to'g'ri, stilistik savodli ravishda ifodalashi;</p> <p>o'z fikrini isbotlashda yoki boshqa nazariy materialni bayon qilishda yuzaga kelgan noaniqliklarni mustaqil bartaraf eta olishi;</p> <p>modulning tayanch tushunchalarini bilishi, qisqqa vaqt ichida ilmiy va kasbiy vazifalarni qo'yish hamda hal qilishda undan umumli</p>			

			<p>foydalanishi; standart vaziyatlarda muammolarni o'quv dasturi doirasida mustaqil hal qila olishi; amaliy ko'nikmalarni mustaqil ravishda bajara olishi (sifati va belgilangan soni jihatdan) va kompetentsiyalarni egallashi, ammo bir oz kamchiliklar bilan; amaliy mashg'ulotlarda normativ-huquqiy hujjatlarni yaxshi bilishini namoyish qilishi, ushbu bilimlarni yangi vaziyatlarda to'g'ri (lekin doim ham rational emas) qo'llay olishi, bajarilgan ish natijalarini etarli darajada rasmiylashtira olmaganligi; modul dasturida tavsiya qilingan asosiy adabiyotlarni o'zlashtirishi; o'rganilayotgan modul bo'yicha nazariyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini ang'lay olishi va ularga tanqidiy baho berishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda butun semestr mobaynida ijodiy va mustaqil qatnashishi, guruhli muhokamalarda faol bo'lishi, vazifalarni bajarishda yaxshi darajaga ega bo'lishi lozim;</p>		
60-70	D	"qoniqarli" – sust natija, qo'pol kamchiliklar bilan	<p>davlat talim standartlari (talablari) doirasida etarli bilim hajmiga ega bo'lishi; terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim xatolarga yo'l qo'yishi; javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiyinalganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil</p>	3	Qoniqarli

			<p>ammo hatoliklar bilan to'liq bajara olishi; kompetentsiyalarni mustaqil, ammo hatoliklar bilan egallashi; modulning umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hal etishda qo'llay olishi; pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi; o'qilayotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, konseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini ang'lashi, ularga baho bera olishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda etarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;</p>		
55-59	E	"o'rtacha" – minimal natijaga teng	<p>davlat talim standartlari (talablari) doirasida qoniqarli bilim hajmiga ega bo'lishi; terminologiyani ishlatishi, savollarga javoblarni to'g'ri bayon qilishi, lekin bunda ayrim qo'pol xatolarga yo'l qo'yishi; javob berishga yoki ayrim maxsus ko'nikmalarni namoyish qilishda qiyinalganda va hatolarga yo'l qo'yganda, modul bo'yicha asosiy tushunchaga ega ekanligini namoyish etishi; amaliy ko'nikmalarni (sifati va belgilangan soni jihatdan) mustaqil emas va hatoliklar bilan to'liq bajara olishi; kompetentsiyalarni mustaqil emas va hatoliklar bilan egallashi; modulning umumiy tushunchalari bo'yicha qisman bilimga ega bo'lishi va uni standart (namunaviy) vaziyatlarni hal etishda qo'llay olishi;</p>		

			pedagog xodim yordami bilan standart vaziyatlarni hal eta olishi; o'qiyotgan modul bo'yicha asosiy nazariyalar, kontseptsiyalar va yo'nalishlar mohiyatini anglashi, ularga baho bera olishi; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda pedagog xodim rahbarligida qatnashishi, vazifalarni bajarishda etarli madaniyat darajasiga ega bo'lishi lozim;		
31-54	FX	"qoniqsiz" – minimal darajadagi bilimlarni olish uchun qo'shimcha mustaqil o'zlashtirishi zarur	davlat talim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; ilmiy terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa; nazariy va amaliy mashg'ulot-larda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa; amaliy ko'nikmalarga va kompetentsiya-larga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'ri olmay olmasa.	2	Qoniqatsiz
0-30	F	"mutloq qoniqsiz" – to'liq qayta o'zlashtirishi lozim	davlat talim standartlari (talablari) doirasida faqat ayrim fragmentar bilimlarga ega bo'lsa; terminlarni ishlata olmasa yoki javob berishda jiddiy va qo'pol mantiqiy xatolarga yo'l qo'ysa yoki umuman javob bermasa; nazariy va amaliy mashg'ulotlarda passiv qatnashib, vazifalar bajarish madaniyatining past darajasiga ega bo'lsa yoki umuman bajarmasa; amaliy ko'nikmalarga va kompetentsiyalarga ega bo'lmasa, o'z xatolarini hatto pedagog xodim tavsiyalari yordamida ham to'g'ri olmay olmasa.		

Yakuniy nazorat (YaN)

Yakuniy nazoratga 0kredit ajratiladi. YaN modul yakunida, ya'ni 3 semestr yakunida test shaklida o'tkaziladi. Bunda talabalarning kompetentsiyalarini, amaliy ko'nikmalarni egallash darajasi va nazariy bilimlari tekshiriladi. JNdan to'liq kredit olmagan talaba YaNga kiritilmaydi. Maksimal ball 100, o'tish bali 56 ball.

YaNda saralash balini (55) yig'olmagan talaba YaNdan o'tmagan va modulni o'zlashtirmagan deb hisoblanadi (JNda to'liq kreditni yig'gan bo'lsa ham).

Ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan ichki nazorat va monitoring bo'limi rahbarligida tuzilgan komissiya ishtirokida yakuniy nazoratni o'tkazish jarayoni davriy ravishda o'rganib boriladi va uni o'tkazish tartiblari buzilgan hollarda, yakuniy nazorat natijalari bekor qilinadi va yakuniy nazorat qayta o'tkaziladi.

Kasalligi sababli yakuniy nazoratni topshira olmagan talabalarga fakultet dekani farmoyishi asosida, o'qishni boshlaganidan so'ng ikki hafta muddatda topshirishga ruxsat beriladi.

Semestr yakunida yakuniy nazoratda saralash balidan kam ball to'plagan talaba akademik qardzor hisoblanadi.

Akademik qardzor talabalarga semestr tugaganidan keyin qayta o'zlashtirish uchun bir oy muddat beriladi. Shu muddat davomida modulni o'zlashtira olmagan talaba fakultet dekani tavsiyasiga ko'ra belgilangan tartibda rektorining buyrug'i bilan talabalar safidan chetlashtiriladi.

Talaba nazorat natijalaridan norozi bo'lsa, modul bo'yicha nazorat turi natijalari e'lon qilingan vaqtdan boshlab bir kun mobaynida fakultet dekaniga ariza bilan murojaat etishi mumkin. Bunday holda fakultet dekanining taqdimnomasiga ko'ra rektor buyrug'i bilan 3 (uch) a'zodan kam bo'lmagan tarkibda apellyatsiya komissiyasi tashkil etiladi.

Apellyatsiya komissiyasi talabalarning arizalarini ko'rib chiqib, shu kunning o'zida xulosasini bildiradi.

Baholashning o'rnatilgan talablar asosida belgilangan muddatlarda o'tkazilishi hamda rasmiylashtirilishi fakultet dekani, kafedra mudiri, o'quv bo'limi hamda ichki nazorat va monitoring bo'limi tomonidan nazorat qilinadi.

VIII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbaalari:

5.1. Asosiy adabiyotlar:

1. Abdullayev N.H., Karimov H.Yo., Irisqulov B.O'. Patologik fiziologiya. Darslik.- Toshkent. Yangi asr avlodi. 2008 y.
2. Novitskiy V. V. Patofiziologiya. Uchebnik.- Moskva. GEOTAR-MED. 2013 g.
3. Porjadin G. V. Patofiziologiya. Uchebnik.-Moskva. GEOTAR-MED. 2014 g.
4. B.Kumar, A.Abbas, N.Fausto, Dj. Aster.Osnovi patologii zabolevaniy po Robbinsu i Kotran. Darslik.- Moskva. Logosfera. 2016 y.

5.2.O'shinchcha adabiyotlar:

1. Litvitskiy P. F. Patofiziologiya (kurs leksiy). Uchebnoe posobie.- Moskva. Meditsina. 2005 g.
2. Zaychik A. Sh., L. P. Shurilov. Obshaya patofiziologiya. Uchebnik.- Sankt Peterburg, ELBI-SPb. 2001 g.
3. Zaychik A. Sh., L. P. Shurilov. Osnovi patoximii. Uchebnik.- Sankt Peterburg, ELBI-SPb. 2001 g.
4. Ado A. D., Novitskiy V. V. Patologicheskaya fiziologiya. Uchebnik.- Tomsk. Izd. TGU. 1994 g.
5. Karimov H. Y. Patofiziologiyadan ameliy shimg'wlar boymsha talabalar ushm qollanba. Oqiw stilistik qollanba.- Tashkent. 2-ToshDavTI MNB. 1994 y.
6. Xusimov A. A., Lemeleva Ye. G. Rukovodstvo k prakticheskim zanyatiyam po patologicheskoy fiziologii. Uchebnoe posobie.- Tashkent. Ja'na asir awladi. 1998 g.
7. Robbins and Cotran. Pathologic Basis of Disease, Professional Edition. Textbook. Philadelphia. CurBuyim Med. 2015 y.
8. Karimov X. Ya., Iriskulov B. Ol., Ergashev M. K. Kletka patofiziolo giyasi. Oqiw qollanba.- Tashkent. 2-ToshDavTI MNB. 1994 y.
9. Iriskulov B. Ol., Saidov A. B. Jergilki qan aylaniw sistemasi patofiziologiyasi. Oqiw qollanba.- Tashkent. 2-ToshDavTI MNB. 2007 y.

Internet saytlari:

1. www. Pathology.com.uz.
2. www. Pathology.com.uz.
3. http://www.ziyouet.uz
4. http://www.edu.uz
5. http://www.pedagog.uz
6. www.lex.uz
7. www.tma.uz

PATOLOGIK FIZIOLOGIYA MODULIDAN SYLLABUS

To'liq nomi	Patologik fiziologiya	
Kodi:	Kredit hajmi: 4 Shundan: III semestr – 4 kredit YAB – 0- kredit.	Modul o'tilish davri: III - semestr
Talim yo'nalishi	60911100 - «Xalq tabobati»	2- bosqich bakalavrlari
Modulning davomiyligi	16 hafta	
O'quv soatlari hajmi:	Jami soat: Shuningdek: maruza amaliy mashg'ulot	60 12 48

O'quv modulining statusi	mustaqil talim	60
OTM nomi, manzili	Klinik oldi modullar bloki	
Kafedra nomi	Qoraqolpog'iston tibbiyot instituti	
Mazkur kursning o'qituvchilari haqida ma'lumot	Patologiya Lektor F.I.SH. Mamutov Sh.I. F.I.SH. Ajiniyazova G.K. Turmetova R.I.	E-mail: E-mail:
Mashg'ulot vaqti va joyi	II – bino, 419, 417 xona	
Modulning mazmuni	Patologik fiziologiya moduli davomida odam organizmi funksional tizim mavqei asosida sog'liqni taminiash va sog'lom organizmning ishlash mexanizmlarini bilish. Sog'liqni diagnostikasini, ish qobiliyatini, individual funksional aktivligini prognoz qilish, ilmiy metodologik asoslarini shakllantirish, ko'nikmalarini egallash, bo'lajak umumiy amaliyot shifokori mutaxassisini davolash ishi (kasbiy talim) yo'nalishi bo'yicha tayyorlash	
Prerekvizitlar	Anatomiya, gistologiya, fiziologiya	
Postrekvizitlar	Klinik aldi ham klinik modulleri bloki	
Modulning maqsadi	Patologik fiziologiya modulini o'qitishning asosiy maqsadi- talabalarga inson organizmida kasalliklarning etiologiya va patogeneziga oid bilimlarning nazariy, amaliy asoslarini, qonuniyatlarini va kasalliklarga zamonaviy tashhis quyish, davolash, kasallikning oldini olish usullarini urgatis, hamda ularda klinik fikrlash kunikmasini shakllantirishdan iborat.	
Modulning vazifalari	<p>- patologik fiziologiya fani tarixi va vazifasi, metodlari haqida tushuncha berish;</p> <p>- inson organizmida kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlariga oid etiologik va patogenetik hususiyatlar haqida tushuncha hosil qilish;</p> <p>- sabab - oqibat munosabatlari qonuniyatlari va patogenez haqida tushunchaga asoslanib davolash usullari va vositalarini tanlash uchun kasalliklarning etaklovchi zvenosini topa bilish;</p> <p>- funksional-metabolik uzgarishlarning kelib chiqishi, rivojlanishi va kechishining umumiy va hususiy asoslarini bilish;</p> <p>- a'zolar va tizimlar patologiyasining rivojlanishida simptomlarning shakllanish mexanizmlarini bilish, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning ahamiyatini</p>	

	<p>talabalarga o'rgatishdan;</p> <ul style="list-style-type: none"> -adaptatsiya va kompensatsiya reaksiyalarining tibbiy-biologik asoslari, iringining roli, organizmning umumiy va hususiy reaktivligini patologik jarayon va kasalliklarda tutgan urni haqidagi bilimlarni shakllantirish; - yangi pedagogik texnologiyalarni dars jarayoniga tatbiq etib, talabani klinik fikrlash kuniymasini shakllantirish va bilimni saqlash darajasini oshirish; - funksional-metabolik siljishlarning laboratoriya natijalariga asoslangan diagnostikasini amalga oshirish buyicha nazariy-amaliy bilimlarni uzviylikda o'rgatishdan iborat.
<p>Modul bo'yicha talabalar bilimi, ko'nikma va malakalariga qo'yiladigan talablar</p>	<p>3-semestr yakunida:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Etiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini; - Nozologiya asoslari haqidagi ta'limotni; - Kasalliklarning tizimi, va ularning tasnif etilishining asoslarini; - Ijtimoiy-ekologik omillarning ko'p qirraligi, o'larning o'zaro munosibatlari; - Organizmning rivojlanadigan kompensator va adaptatsiyon reaksiyalarini, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzaga kelishi, rivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini; - Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga xos hususiyatlarini, o'larning organizmning turli xil integral darajalaridagi ko'rinishlarini; - Kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini; - Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reabilitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologiyaning tutgan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi; - Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etiyologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishni; - Olingan bilimlar asosida davolash choralarini printsiplarini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tabiiq qila olishlikni; - Tipik patologik jarayonlar va turli parologiyalarda yuzaga kelayotgan funksiyonal o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuza olish va talqin qilishda taxliliy amallarni qullashni bilish va o'lardan foydalana olish; - Periferik qon surtmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritrositlarni, leykocitoz, leykoz va anemiya
<p>Ta'lim berish usullari</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Maruza - Amaliy mashg'ulotlar.

Tamimot	Darsliklar, targatma materiallar, testlar, vaziyati masalalar.
	O'quv qo'llanmalar.

O'qitish natijalari:

Modulni yakunlaganda talaba biladi:

- Etiologik omillar va shart-sharoitlarning klassifikatsiyasini;
- Nozologiya asoslari haqidagi ta'limotni;
- Kasalliklarning tizimi, va ularning tasnif etilishining asoslarini;
- Ijtimoiy-ekologik omillarning ko'p qirraligi, o'larning o'zaro munosibatlari;
- Organizmning rivojlanadigan kompensator va adaptatsiyon reaksiyalarini, organizm reaktivligining kasalliklarini yuzaga kelishi, rivojlanishi hamda oqibatida o'ziga hos hususiyatlari bilan belgilanishini;
- Tipik patologik jarayonlarning sabablarining rivojlanishi va ko'rinishlarining o'ziga xos hususiyatlarini, o'larning organizmning turli xil integral darajalaridagi ko'rinishlarini;
- Kasalliklarning yuzaga kelishi, rivojlanishi, kechishi va oqibatlarini o'rganishda profilaktika, davolash choralarini ishlab chiqishda tajribaviy usullarning mohiyatini;
- Etiologiya, patogenez, diagnostika, bemorning reabilitatsiyasi bilan bog'liq masalalarni hal etishda nozologiyaning tutgan o'rni va mohiyati haqida tasavvurga ega bo'lishi;

Modulni yakunlaganda talaba bajara oladi:

- Olingan bilimlardan tibbiyotning nozologiya, etiyologiya, diagnostika, patogenezning etakchi omillarini ajrata olishni;
- Olingan bilimlar asosida davolash choralarini printsiplarini tasavvur etish, hal etishda foydalana olishlik va tabiiq qila olishlikni;
- Tipik patologik jarayonlar va turli parologiyalarda yuzaga kelayotgan funksiyonal o'zgarishlarning sabab-oqibat zanjirini tuza olish va talqin qilishda taxliliy amallarni qullashni bilish va o'lardan foydalana olish;

III -semestr yakunida:

- Periferik qon surtmasini yorug'lik mikroskopida o'rganib, patologik turdagi eritrocitlarni, leykocitoz, leykoz va anemiya turlarini farqlash;
- Yuklanmasiz va cheklangan yuklamadan sung EKG olish kabi amaliy ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va
tasdiqlangan.

Institut kengashida tasdiqlangan "12" 08 84

Fan/modul uchun ma'sullar:

G.K.Ajiniyazova - Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti «Patologiya» kafedrasi
assistenti

Turumbetova R.I. - Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti «Patologiya» kafedrasi
assistenti

Taqrizchilar:

Ataxanova D.O. – Ph.D., Qoraqalpog'iston Tibbiyot Instituti, "Umumiy gigiena
va atrof muhit" kafedrasi mudiri.

Erimbetov D.A – tibbiyot fanlari nomzodi, RShTYoIM travmatologiya bo'limi
shifokori